

Rapportage Marktontwikkelingen in het primair en voortgezet onderwijs

In opdracht van: CPS
Contactpersonen: Suzan Koning en Evert Vos

April 2011

DUO MARKET RESEARCH
drs. Vincent van Grinsven
drs. Brigitte Mors
Henk Westerik

tel: 030-2631080
fax: 030-2616944
email: info@duomarketresearch.nl
website: www.duomarketresearch.nl

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	2
2	ONDERZOEKSDOELSTELLING.....	3
3	OPZET EN UITVOERING VAN HET ONDERZOEK.....	4
4	MANAGEMENT SUMMARY	6
5	RESULTATEN	10
5.1	Inleiding.....	10
5.2	Primair Onderwijs.....	11
5.3	Voortgezet onderwijs.....	26
5.4	Beschikbare budgetten voor inhuur van externe partijen.....	37
5.5	Profielen.....	38

1 INLEIDING

In opdracht van CPS hebben wij een onderzoek uitgevoerd naar de effecten van (reeds genomen en te verwachten) overheidsmaatregelen op de investeringen in onderwijsontwikkeling in het primair en voortgezet onderwijs.

Dit rapport bevat de resultaten van het onderzoek.

2 ONDERZOEKSDOELSTELLING

De algemene doelstelling van het onderzoek is:

Inzicht krijgen in de effecten van (reeds genomen en te verwachten) overheidsmaatregelen op de investeringen in onderwijsontwikkeling in het primair en voortgezet onderwijs.

3 OPZET EN UITVOERING VAN HET ONDERZOEK

Onderzoeksgroepen en steekproef

We onderscheiden verschillende onderzoeksdoelgroepen die elk op hun niveau de effecten ervaren en/of anticiperen op overheidsmaatregelen. Hieronder zijn de groepen aangegeven en de netto steekproef die wij hebben gerealiseerd.

Primair onderwijs

- Bovenschools managers: n = 256
- Directeuren: n = 289
- Intern begeleiders: n = 424

Voortgezet onderwijs

- Directeuren n = 205
- Teamleiders (vmbo, havo, vwo): n = 193

Om inzicht te geven in de nauwkeurigheidsmarges bij diverse steekproefgroottes is hieronder een tabel opgenomen waarin bij verschillende steekproefgroottes de bijbehorende nauwkeurigheidsmarges zijn vermeld. Hierbij is uitgegaan van een betrouwbaarheid van de resultaten van 95% (betrouwbaarheid = de mate waarin bij herhaalde meting, dezelfde resultaten worden verkregen).

Steekproefgrootte	Uitkomst 50%-50%	Uitkomst 75%-25%	Uitkomst 90%-10%
50	13,7%	11,9%	8,2%
100	9,6%	8,3%	5,8%
150	7,8%	6,8%	4,7%
200	6,7%	5,8%	4,0%
300	5,4%	4,6%	3,2%
500	4,0%	3,5%	2,4%

Toelichting op de tabel

Bij een steekproef van bijvoorbeeld 300 directeuren dient bij een resultaat '25% bezuinigt op OOP en 75% niet' rekening te worden gehouden dat de werkelijke percentages zullen liggen tussen respectievelijk 20,4% (25% -/- 4,6%) - 29,6% (25% + 4,6%) en 70,4% - 79,6%.

Methode en veldwerk

Het veldwerk is online verricht en is als volgt verlopen:

- Leden van de onderzoeksgroepen ontvingen een invitation e-mail waarin zij werden uitgenodigd om de online vragenlijst in te vullen.
- De e-mail bevatte een URL/persoonlijke inlogcode waarmee zij (na er op te klikken) direct in de online vragenlijst terecht komen.
- Na ongeveer een week werd een reminder gestuurd naar degenen die nog geen vragenlijst hadden ingevuld.

Het online veldwerk werd door DUO in eigen beheer gemanaged.

Bestanden

We hebben voor het veldwerk onze onderwijsdatabase ingezet. Voor het veldwerk onder directeuren primair onderwijs hebben we gebruik gemaakt van ons Online Panel Directeuren Basisonderwijs. Dit panel telt circa 750 directeuren van basisscholen. Het panel is representatief naar variabelen als schoolgrootte (uitgedrukt in het aantal leerlingen), denominatie (katholiek, openbaar, protestants christelijk en overig) en naar regio (Nielsen-indeling en naar de indeling die OCW hanteert: Noord, Midden en Zuid).

Vragenlijst

Voor elke van de in paragraaf 3.1 genoemde onderzoeksgroepen werd in nauw overleg met CPS een vragenlijst opgesteld.

4 MANAGEMENT SUMMARY

Primair Onderwijs

Bijna alle scholen hebben in het boekjaar 2011 bezuinigingen doorgevoerd en zijn van plan ook in 2012 op tal van onderdelen bezuinigingen door te voeren.

Kijken we naar de top 5 van acties die volgens *bovenschools managers* van toepassing waren op het boekjaar van 2011 dan zien we dat:

- 86% van de bovenschools managers heeft aangegeven in het boekjaar 2011 de formatie OP neerwaarts te hebben bijgesteld. *Gemiddeld* is het budget voor de formatie OP met **12%** afgenomen.
- 67% van de bovenschools managers heeft aangegeven in het boekjaar 2011 de inhuur van derden voor scholing en/of projecten binnen de school/schoolgebonden trajecten te hebben verminderd. *Gemiddeld* is het budget voor de inhuur van derden voor scholing en/of projecten binnen de school/schoolgebonden trajecten met **28%** afgenomen.
- 65% van de bovenschools managers heeft aangegeven in het boekjaar 2011 de formatie OOP neerwaarts te hebben bijgesteld. *Gemiddeld* is het budget voor de formatie OOP met **16%** afgenomen.
- 64% van de bovenschools managers heeft aangegeven in het boekjaar 2011 de kosten voor nascholing van individuele teamleden neerwaarts te hebben bijgesteld. *Gemiddeld* is het budget voor nascholing met **25%** afgenomen.
- 58% van de bovenschools managers heeft aangegeven in het boekjaar 2011 de aanschaf van ICT apparatuur te hebben uitgesteld. *Gemiddeld* is het budget voor aanschaf van ICT apparatuur **29%** afgenomen.

Kijken we naar de top 5 van acties die volgens *directeuren* van toepassing waren op het boekjaar van 2011 dan zien we dat:

- 77% van de directeuren heeft aangegeven in het boekjaar 2011 de formatie OP neerwaarts te hebben bijgesteld. Gemiddeld is het budget voor de formatie OP met **16%** afgenomen.
- 56% van de directeuren heeft aangegeven in het boekjaar 2011 de kosten voor nascholing van individuele teamleden neerwaarts te hebben bijgesteld. Gemiddeld is het budget voor nascholing met **29%** afgenomen.
- 55% van de directeuren heeft aangegeven in het boekjaar 2011 de inhuur van derden voor scholing en/of projecten binnen de school/schoolgebonden trajecten te hebben verminderd. Gemiddeld is het budget voor de inhuur van derden voor scholing en/of projecten binnen de school/schoolgebonden trajecten met **32%** afgenomen.
- 50% van de directeuren heeft aangegeven in het boekjaar 2011 minder educatieve materialen aan te schaffen. Gemiddeld is het budget voor aanschaf van educatieve materialen met **22%** afgenomen.
- 49% van de directeuren heeft aangegeven in het boekjaar 2011 de formatie OOP neerwaarts te hebben bijgesteld. Gemiddeld is het budget voor de formatie OOP met **26%** afgenomen.

De vooruitzichten voor het boekjaar 2012 liggen op een vergelijkbaar niveau: een *vijfde* van de scholen zal in 2012 (t.o.v. 2011) op (nog) meer posten bezuinigen dan in 2011 (t.o.v. 2010); *tweederde* van de scholen zal in 2012 (t.o.v. 2011) op een met 2011 vergelijkbaar aantal posten bezuinigen terwijl een *vijfde* van de scholen in 2012 op minder posten zal bezuinigen.

Ruim driekwart van de bovenschools managers en de directeuren verwacht dat de financiële situatie van het onderwijs ook in 2013 zal verslechteren.

Voortgezet onderwijs

Ook in het voortgezet onderwijs hebben bijna alle scholen in het boekjaar 2011 bezuinigingen doorgevoerd en zijn van plan ook in 2012 op tal van onderdelen bezuinigingen door te voeren.

Kijken we naar de top 5 van acties die volgens de directeuren van toepassing waren op het boekjaar van 2011 dan zien we dat:

1. 79% van de directeuren heeft aangegeven in het boekjaar 2011 de formatie OP neerwaarts te hebben bijgesteld. Gemiddeld is het budget voor de formatie OP met **11%** afgenomen.
2. 65% van de directeuren heeft aangegeven in het boekjaar 2011 de formatie OOP neerwaarts te hebben bijgesteld. Gemiddeld is het budget voor de formatie OOP met **12%** afgenomen.
3. 60% van de directeuren heeft aangegeven in het boekjaar 2011 de inhuur van derden voor scholing en/of projecten binnen de school/schoolgebonden trajecten te hebben verminderd. Gemiddeld is het budget voor de inhuur van derden met **18%** afgenomen.
4. 54% van de directeuren heeft aangegeven in het boekjaar 2011 op de inhuur van invalleerkrachten te hebben bespaard. Gemiddeld is het budget voor inhuur van invalleerkrachten met **29%** afgenomen
5. 52% van de directeuren heeft aangegeven in het boekjaar 2011 de aanschaf van ICT-apparatuur uit te stellen. Gemiddeld is het budget voor aanschaf van ICT-apparatuur met **31%** afgenomen

De vooruitzichten voor het boekjaar 2012 liggen op een vergelijkbaar niveau: bijna een *vijfde* van de scholen zal in 2012 (t.o.v. 2011) op (nog) meer posten bezuinigen dan in 2011 (t.o.v. 2010); ruim de helft van de scholen zal in 2012 (t.o.v. 2011) op een met 2011 vergelijkbaar aantal posten bezuinigen terwijl een *kwart* van de scholen in 2012 op minder posten zal bezuinigen.

Ruim driekwart van de directeuren verwacht dat de financiële situatie van het onderwijs ook in 2013 zal verslechteren.

Effecten van de bezuinigingen voor externe partijen

We hebben geconstateerd dat scholen in het primair en voortgezet onderwijs op tal van zaken in het boekjaar 2011 bezuinigingen hebben doorgevoerd en, in vergelijkbare mate in vergelijking met 2011, bezuinigingen in 2012 zullen doorvoeren.

Voor CPS is van belang welke positie 'inhuur van derden' in het geheel van bezuinigingsmogelijkheden inneemt.

We constateren dat met name in het primair onderwijs (op basis van alle scholen) het budget voor 'inhuur van derden' met bijna *een vijfde* is afgenomen (in 2011) terwijl de verwachting is dat het budget in 2012 (t.o.v. 2011) wederom zal afnemen zij het op een iets lager niveau.

In het voortgezet onderwijs is sprake van een afname van 11% van het budget voor 'inhuur van derden' waarbij opvalt dat de verwachting is dat dit percentage in 2012 *hoger* zal uitvallen.

5 RESULTATEN

5.1 Inleiding

Het rapport is als volgt ingedeeld:

- in paragraaf 5.2 beschrijven we de resultaten van het onderzoek onder functionarissen in het primair onderwijs;
- in paragraaf 5.3 beschrijven we de resultaten van het onderzoek onder functionarissen in het voortgezet onderwijs;
- in paragraaf 5.4 zoomen we in op de ontwikkelingen in de budgetten voor de inhuur van externe partijen;
- in paragraaf 5.5 tenslotte geven we de resultaten weer van de profielanalyse die we hebben uitgevoerd (een analyse waarbij we de achtergrondkenmerken van de school afzetten tegen de mate waarin de school bezuinigt).

In de rapportage wordt gebruik gemaakt van gemiddeld % waarmee het budget van bepaalde acties neerwaarts is bijgesteld.

Hiertoe werd een berekening gemaakt op basis van gemiddelde klaswaarden van de voorgelegde antwoordschaal:

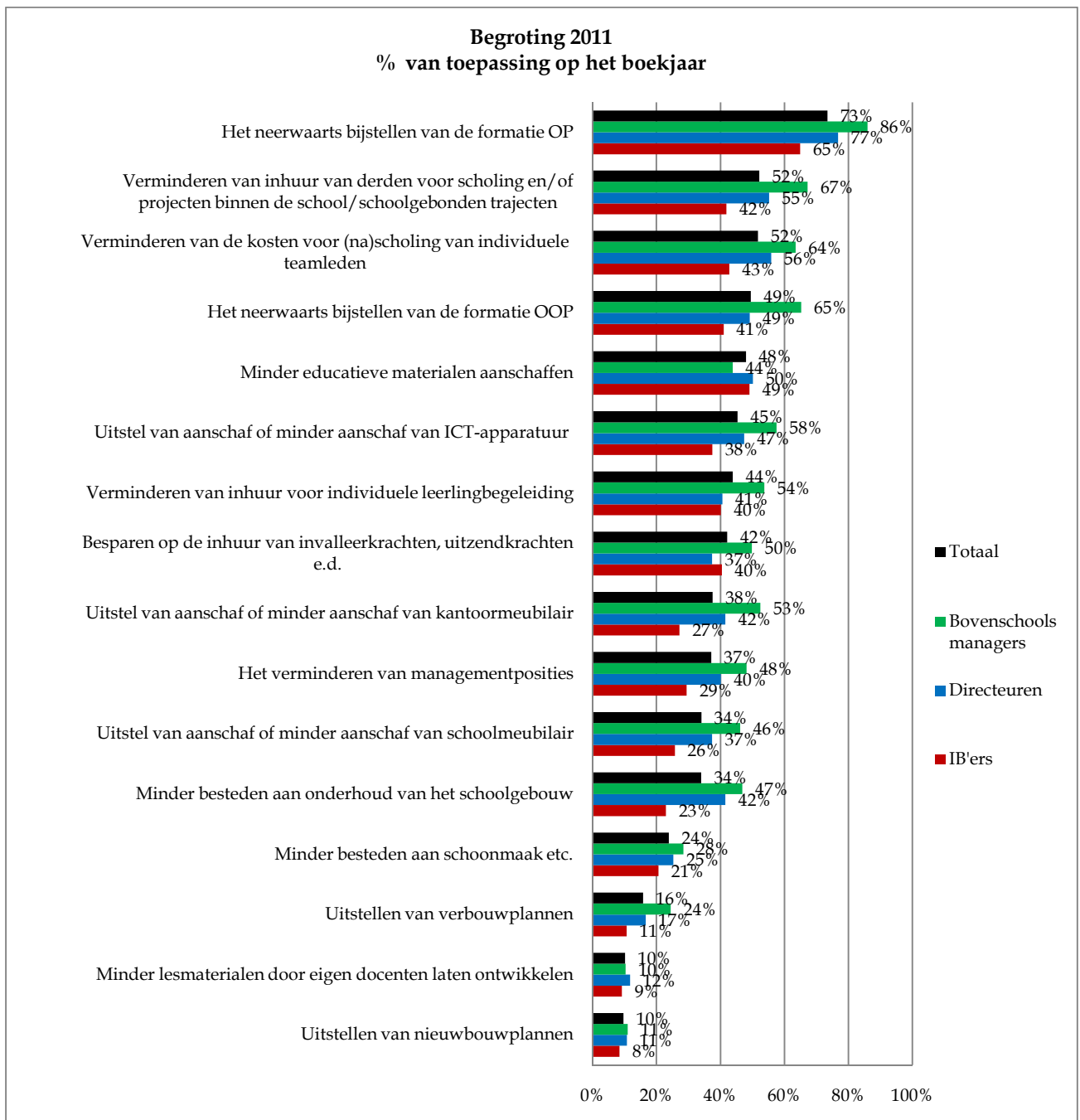
Antwoord schaal	Toegekende waarde
0 - 10%	5%
11 - 20%	15,5%
21 - 29%	25,5%
31 - 39%	25,5%
41 - 49%	45,5%
51 - 59%	55,5%
61 - 69%	65,5%
71 - 79%	75,5%
81 - 89%	85,5%
91 - 100%	96%

5.2 Primair Onderwijs

In het primair onderwijs hebben we drie doelgroepen benaderd:

- Bovenschools managers: n = 256
- Directeuren: n = 289
- Intern begeleiders: n = 424

Als eerste hebben we de respondenten een aantal 'acties' (besparingsopties) voorgelegd en gevraagd in hoeverre deze 'acties' in hun begroting van 2011 van toepassing waren.

In het algemeen valt op dat bovenschools managers wat 'extremer' aangeven in 2011 bezuinigen door te voeren dan de directeuren. Intern begeleiders zijn relatief het meest gematigd.

Los van de niveauverschillen tussen de verschillende doelgroepen, komen de doelgroepen tot een vergelijkbare volgorde van acties waarop in het boekjaar 2011 bezuinigd werd.

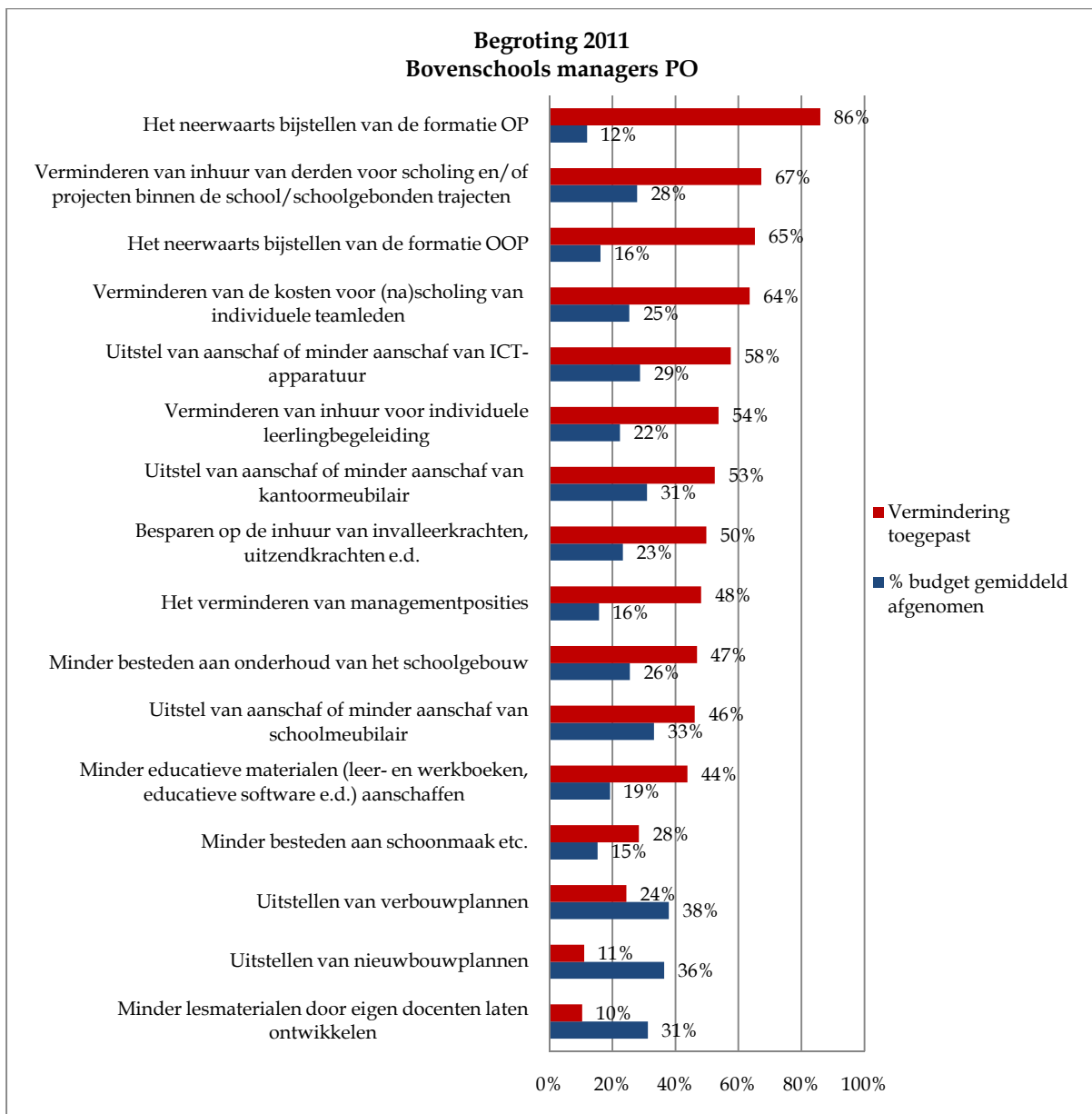
De top 5 van acties die van toepassing waren op het boekjaar van 2011 zijn:

1. Het neerwaarts bijstellen van de formatie OP;
2. Verminderen van inhuur van derden voor scholing en/of projecten binnen de school/schoolgebonden trajecten;
3. Verminderen van de kosten voor (na)scholing van individuele teamleden;
4. Het neerwaarts bijstellen van de formatie OOP;
5. Minder educatieve materialen (leer- en werkboeken, educatieve software e.d.) aanschaffen.

We hebben van alle acties die op het boekjaar van 2011 van toepassing waren gevraagd met welk percentage de uitgaven in het boekjaar 2011 ten opzichte van vorig jaar zijn gedaald.

In de volgende grafiek worden de resultaten weergegeven van de bovenschools managers:

- Het % van de bovenschools managers dat de betreffende bezuiniging heeft toegepast;
- Het *gemiddeld* percentage waarmee het budget ten opzichte van het vorig jaar (2010) is afgenomen.

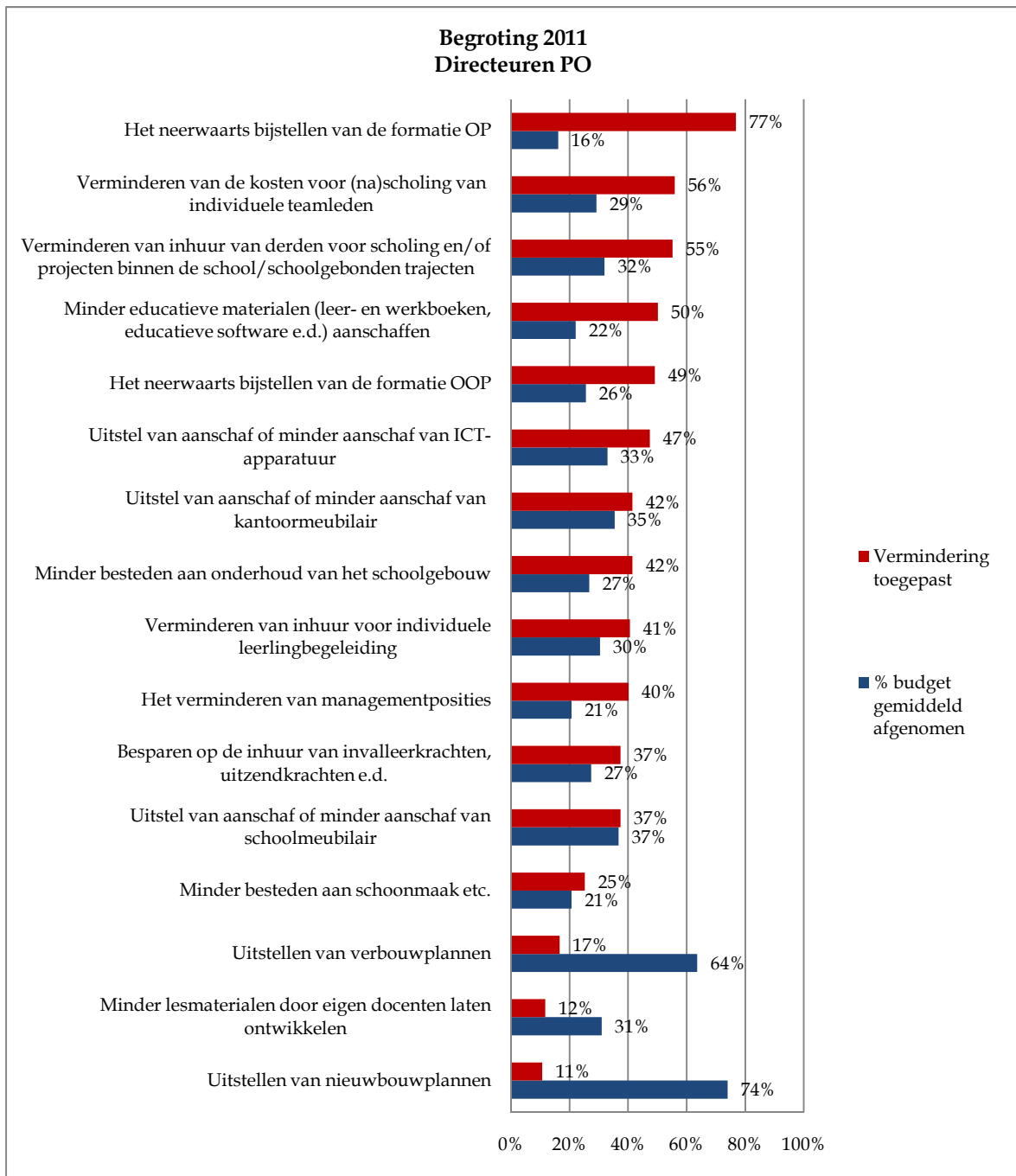

Kijken we naar de top 5 van acties die volgens de bovenschools managers van toepassing waren op het boekjaar van 2011 dan zien we dat:

1. 86% van de bovenschools managers heeft aangegeven in het boekjaar 2011 de formatie OP neerwaarts te hebben bijgesteld. Gemiddeld is het budget voor de formatie OP met 12% afgenomen.
2. 67% van de bovenschools managers heeft aangegeven in het boekjaar 2011 de inhuur van derden voor scholing en/of projecten binnen de school/schoolgebonden trajecten heeft verminderd. Gemiddeld is het budget voor de inhuur van derden voor scholing en/of projecten binnen de school/schoolgebonden trajecten met 28% afgenomen.
3. 65% van de bovenschools managers heeft aangegeven in het boekjaar 2011 de formatie OOP neerwaarts te hebben bijgesteld. Gemiddeld is het budget voor de formatie OOP met 16% afgenomen.
4. 64% van de bovenschools managers heeft aangegeven in het boekjaar 2011 de kosten voor nascholing van individuele teamleden neerwaarts te hebben bijgesteld. Gemiddeld is het budget voor nascholing met 25% afgenomen.
5. 58% van de bovenschools managers heeft aangegeven in het boekjaar 2011 de aanschaf van ICT apparatuur te hebben uitgesteld. Gemiddeld is het budget voor aanschaf van ICT apparatuur 29% afgenomen.

In de volgende grafiek worden de resultaten weergegeven van de directeuren:

- Het % van de directeuren dat de betreffende bezuiniging heeft toegepast;
- Het *gemiddeld* percentage waarmee het budget ten opzichte van het vorig jaar (2010) is afgenomen.

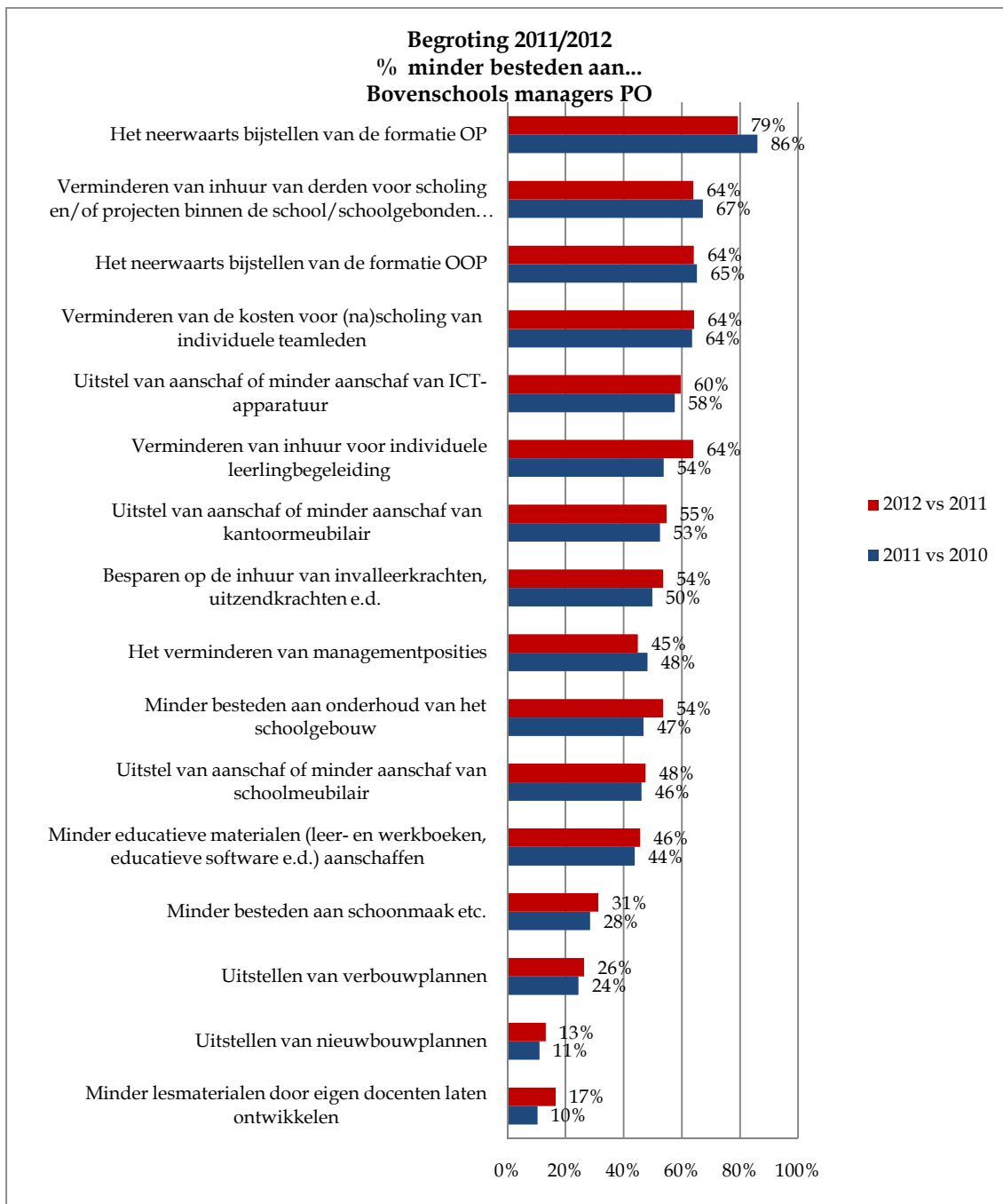

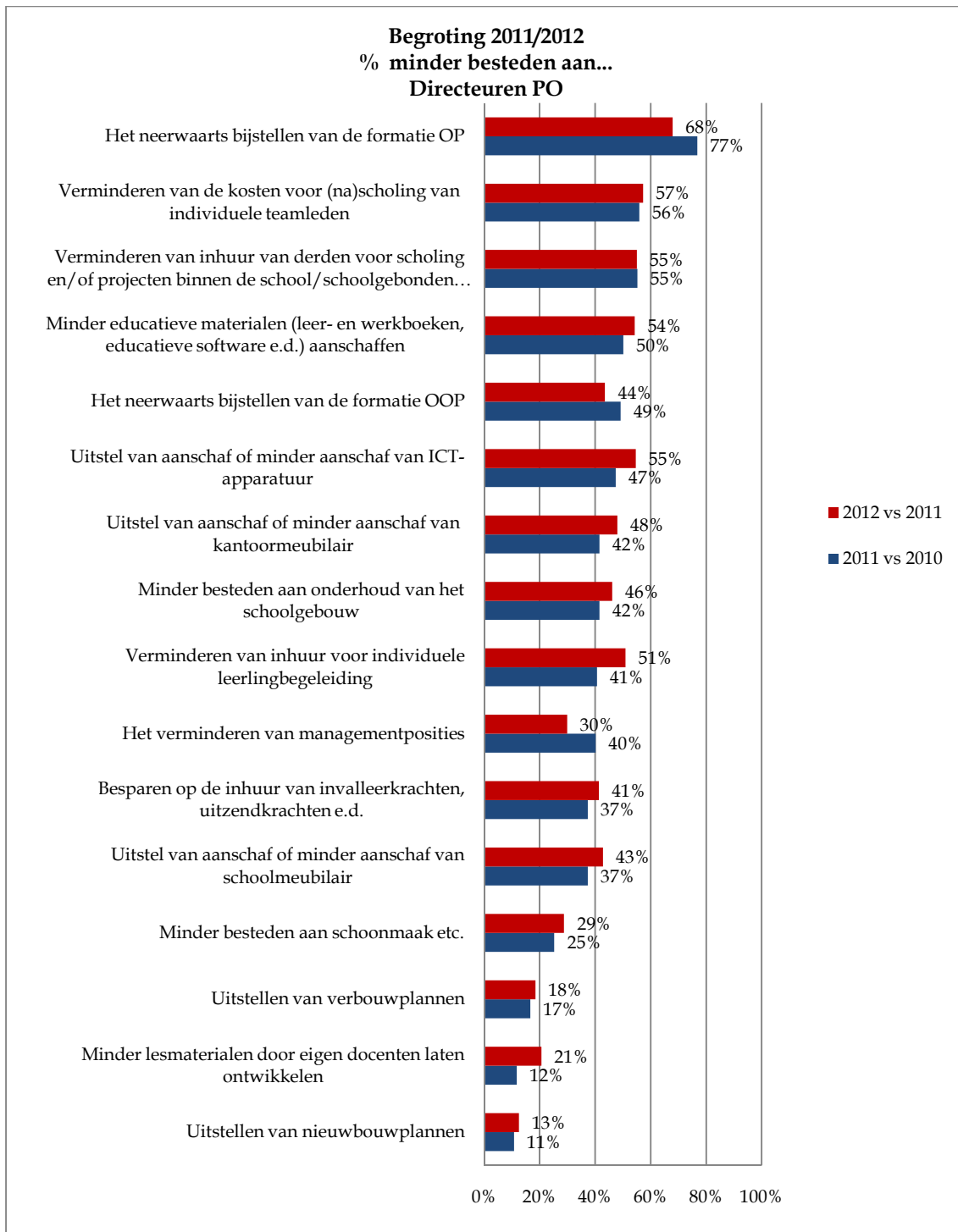
Kijken we naar de top 5 van acties die volgens de directeuren van toepassing waren op het boekjaar van 2011 dan zien we dat:

1. 77% van de directeuren heeft aangegeven in het boekjaar 2011 de formatie OP neerwaarts te hebben bijgesteld. Gemiddeld is het budget voor de formatie OP met 16% afgenomen.
2. 56% van de directeuren heeft aangegeven in het boekjaar 2011 de kosten voor nascholing van individuele teamleden neerwaarts te hebben bijgesteld. Gemiddeld is het budget voor nascholing met 29% afgenomen.
3. 55% van de directeuren heeft aangegeven in het boekjaar 2011 de inhuur van derden voor scholing en/of projecten binnen de school/schoolgebonden trajecten heeft verminderd. Gemiddeld is het budget voor de inhuur van derden voor scholing en/of projecten binnen de school/schoolgebonden trajecten met 32% afgenomen.
4. 50% van de directeuren heeft aangegeven in het boekjaar 2011 minder educatieve materialen aan te schaffen. Gemiddeld is het budget voor aanschaf van educatieve materialen met 22% afgenomen.
5. 49% van de directeuren heeft aangegeven in het boekjaar 2011 de formatie OOP neerwaarts te hebben bijgesteld. Gemiddeld is het budget voor de formatie OOP met 26% afgenomen.

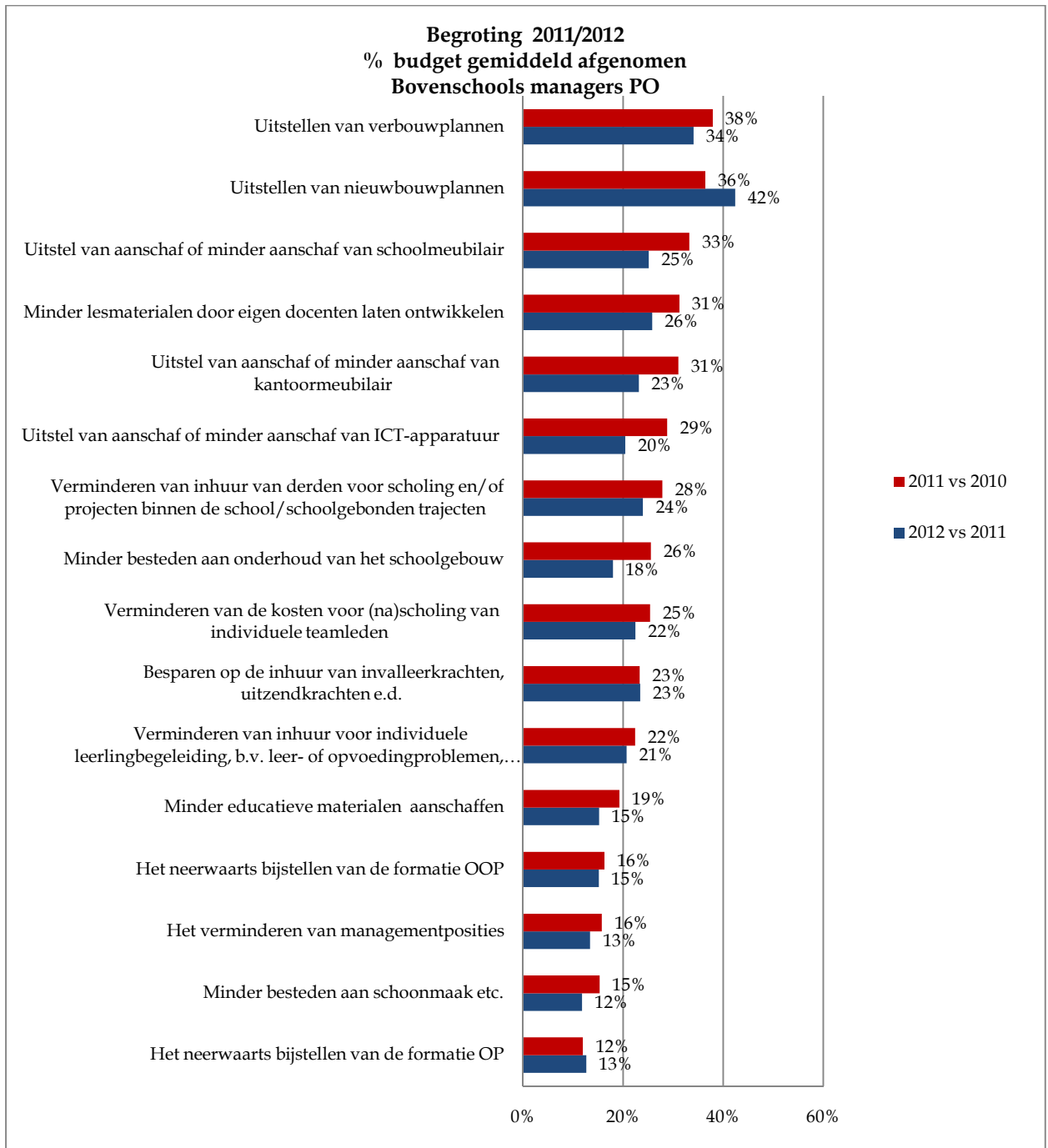
We hebben over het boekjaar 2012 vergelijkbare vragen gesteld.

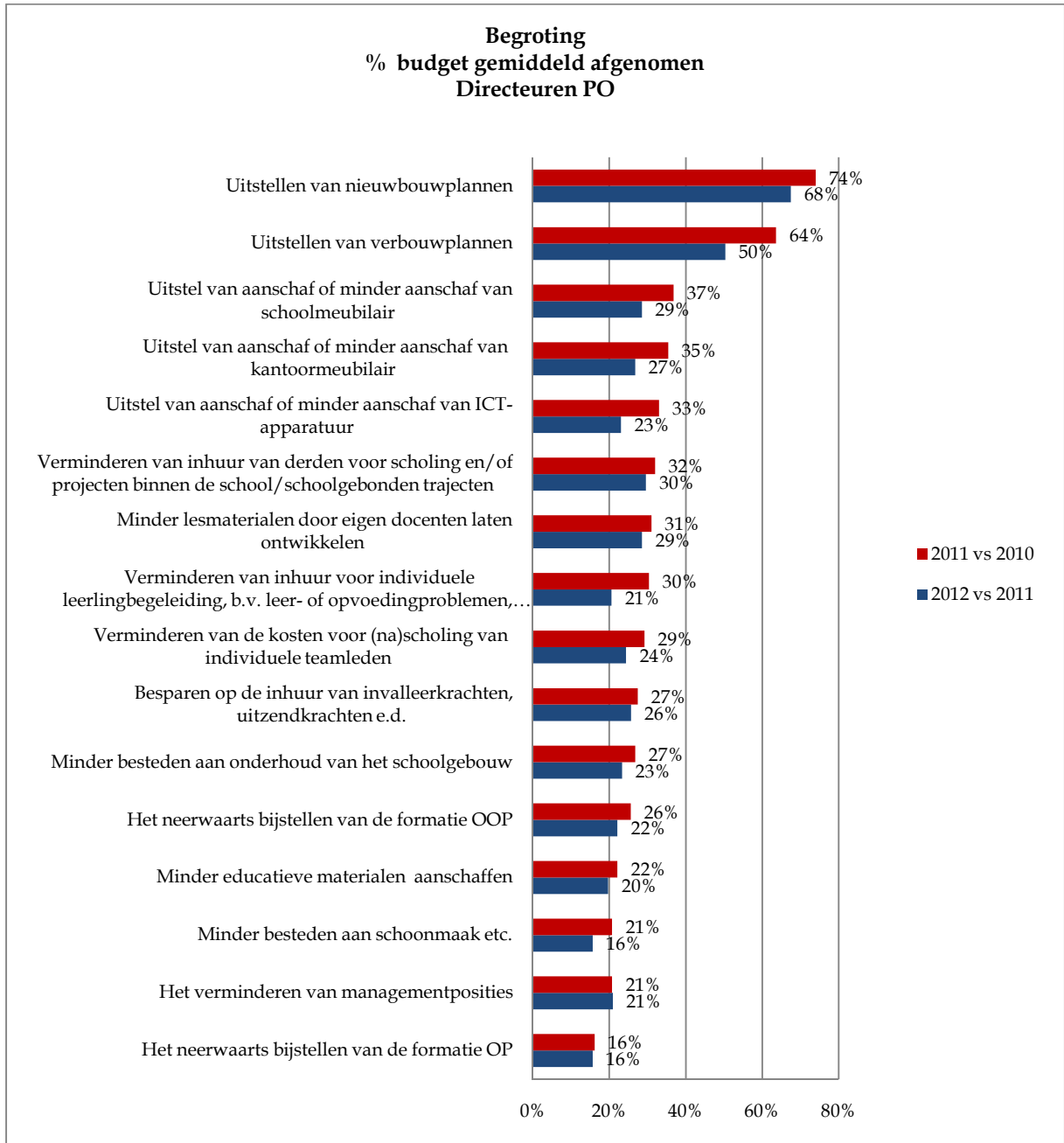
We zien dat het beeld zoals we dat hiervoor voor 2011 hebben geschetst, ook voor 2012 in ongeveer gelijke mate geldt. Dat geldt zowel voor de bovenschools managers als voor de directeuren.

We zien dat de afname van het budget in 2011 ten opzichte van 2010 wat hoger wordt ingeschat dan de afname van 2012 ten opzichte van 2011.

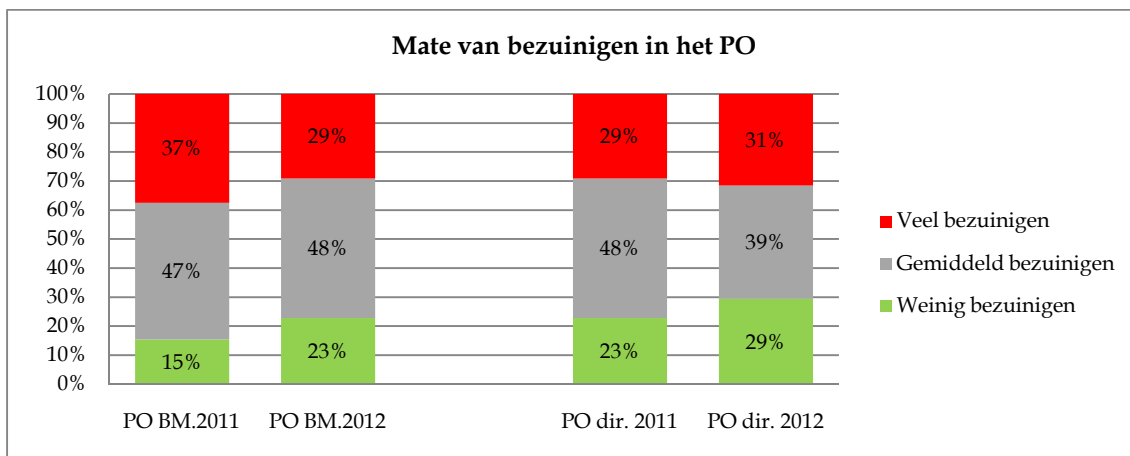
We hebben op basis van de vraag naar de acties waarop scholen hebben bezuinigd een indeling gemaakt naar 'weinig bezuinigen', 'gemiddeld bezuinigen' en 'sterk bezuinigen'.

De basis voor deze indeling vormt het aantal acties (van de 16 die wij hebben voorgelegd) waarop in 2011 werd bezuinigd.

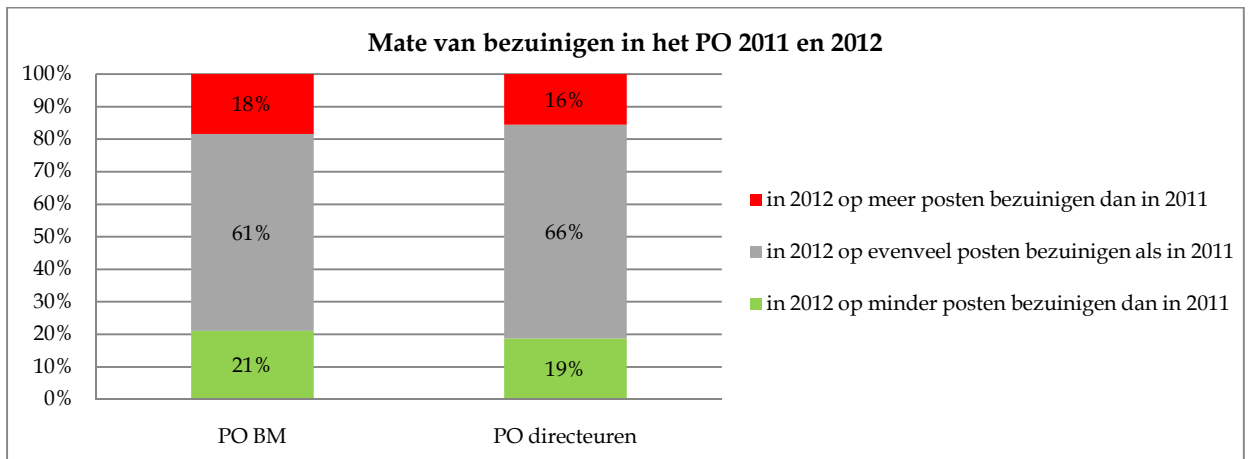
Mate van bezuinigen	Omschrijving
Weinig bezuinigen	Maximaal 3 acties
Gemiddeld bezuinigen	4 – 8 acties
Sterk bezuinigen	9 acties of meer

In onderstaande grafiek is weergegeven de mate van bezuiniging in 2011 (t.o.v. 2010) en in 2012 (t.o.v. 2011) voor de doelgroepen bovenschools managers en directeuren.

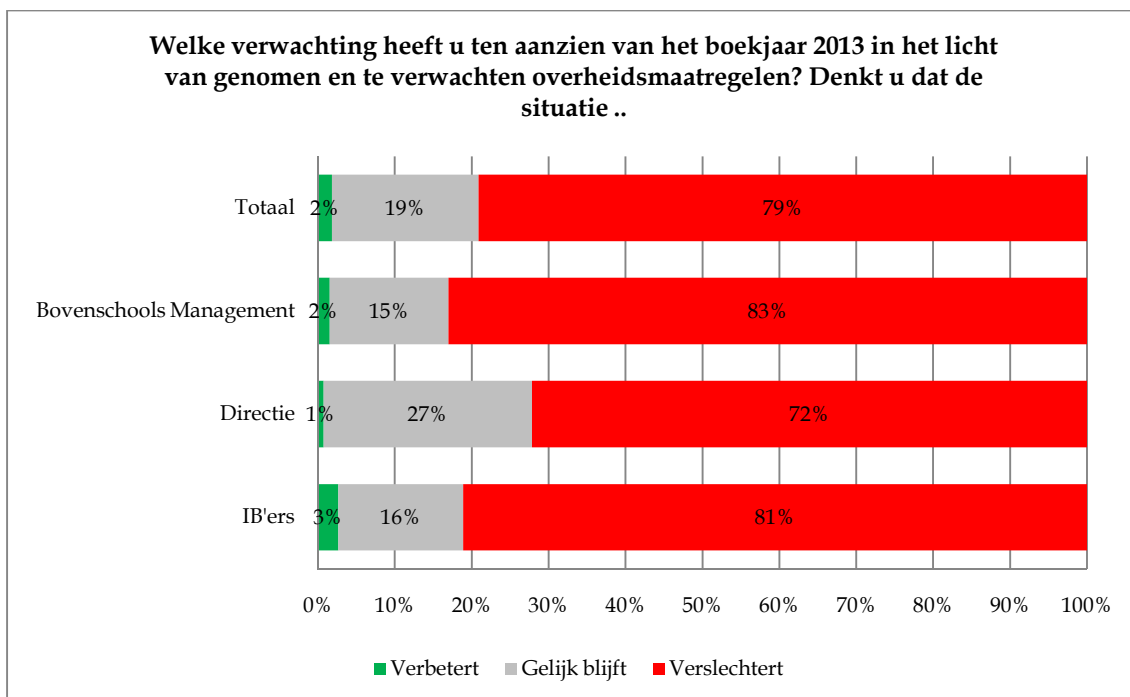
We zien dat er ook in 2012 bij een substantieel deel van de scholen bezuinigd zal worden.

Combineren we de mate van bezuiniging in 2011 en 2012 dan zien we dat op circa tweederde van de scholen in 2012 op evenveel posten bezuinigd zal worden als in 2011; een vijfde van de scholen geeft aan in 2012 op minder posten te bezuinigen en een vijfde in 2012 op meer posten.

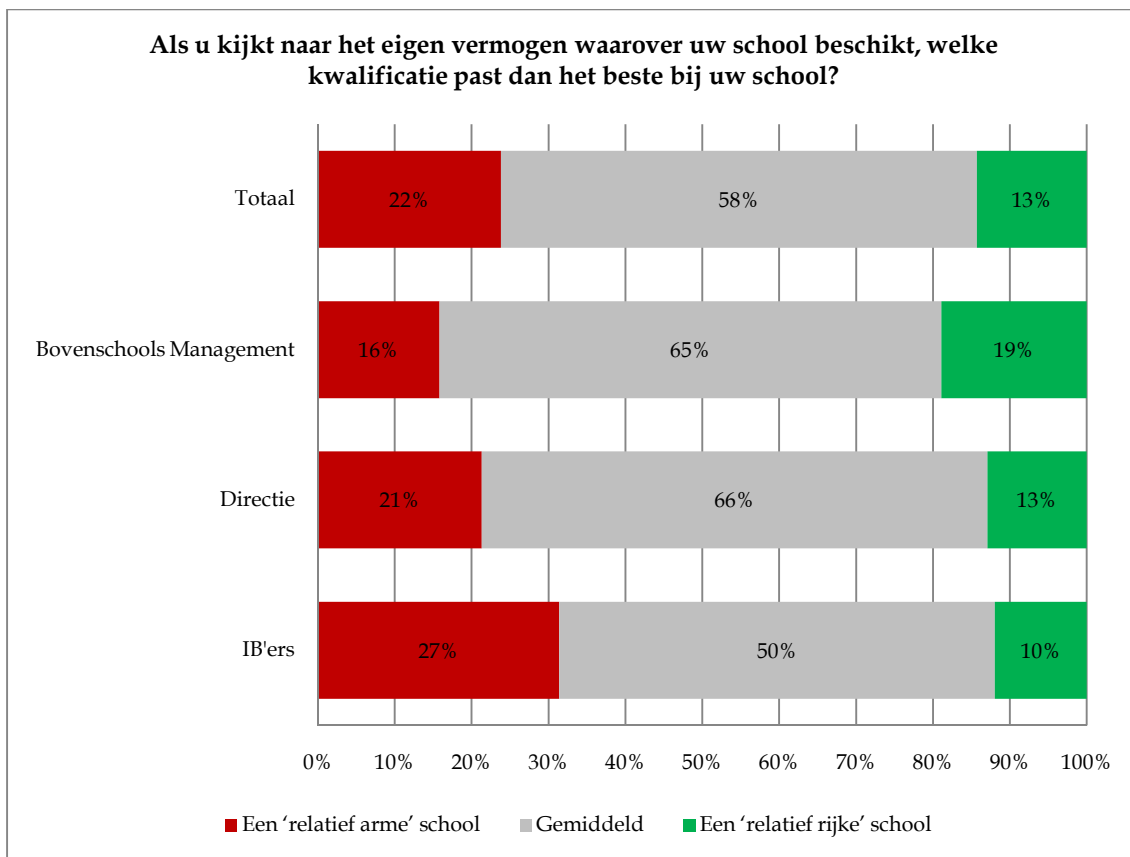
Ruim driekwart van de bovenschools managers, de directeurs en de intern begeleiders verwacht dat de financiële situatie van het onderwijs ook in 2013 zal verslechteren.

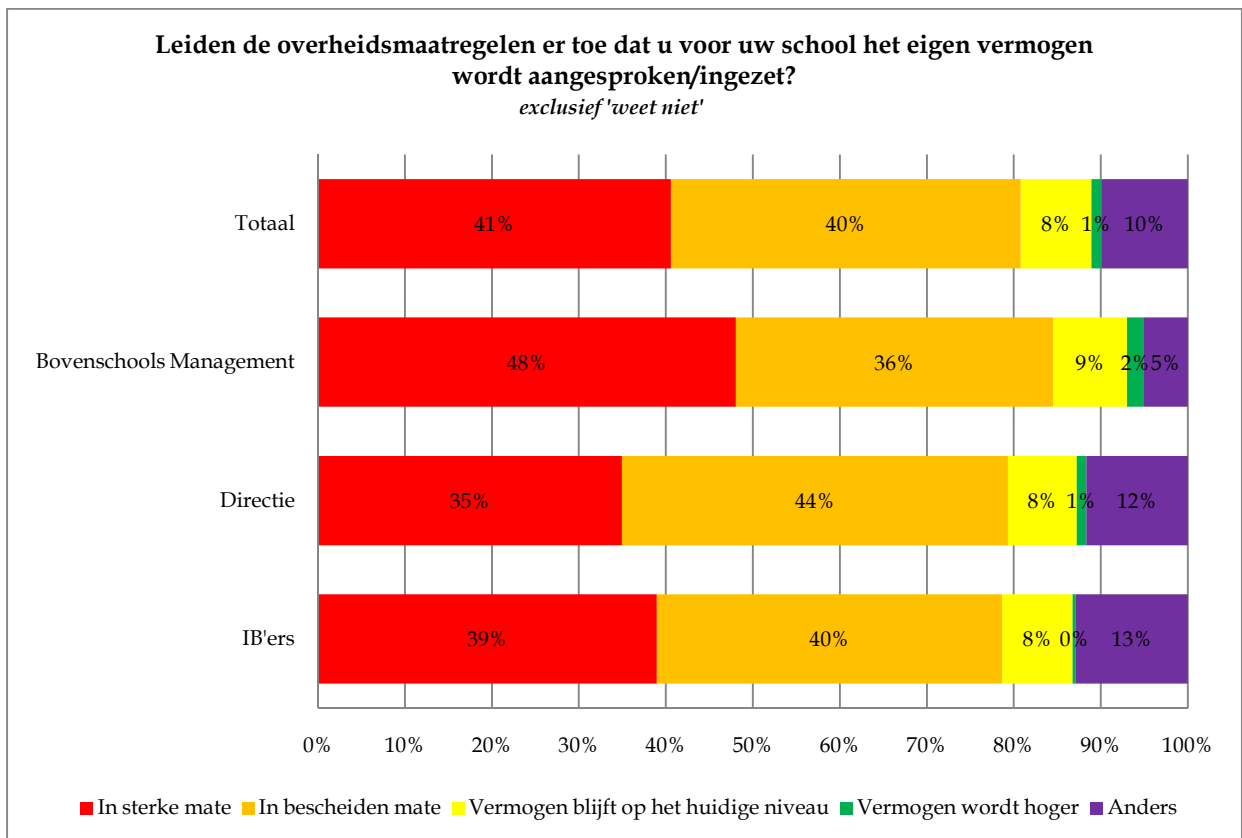
Kenmerken

Bovenschools managers, directeuren en intern begeleiders hebben een verschillend idee over de financiële positie van de school: gemiddeld ziet een kwart hun school als 'relatief arm' en circa een achtste als 'relatief rijk'.

Intern begeleiders zien hun school vaker als 'relatief arm' dan het management (directie en bovenschools management).

Circa tweevijfde van de respondenten geeft aan dat de overheidsmaatregelen ertoe zullen leiden dat het eigen vermogen wordt aangesproken/ingezet, eveneens tweevijfde geeft aan dat dit in bescheiden mate zal gebeuren.

Van een kleine 10% van de scholen zal het eigen vermogen op peil blijven; dat neemt niet weg dat ook die scholen, zij het in wat mindere mate, bezuinigen: 23% van de bovenschoolsmanagers van scholen waarbij het vermogen op het huidige peil blijft geeft aan in 2011 sterk te bezuinigen (voor de totale groep is dat 38%).

Van de directeuren van scholen waarbij het vermogen op het huidige peil blijft, geeft 29% aan in 2011 sterk te bezuinigen (voor de totale groep is dat eveneens 29%).

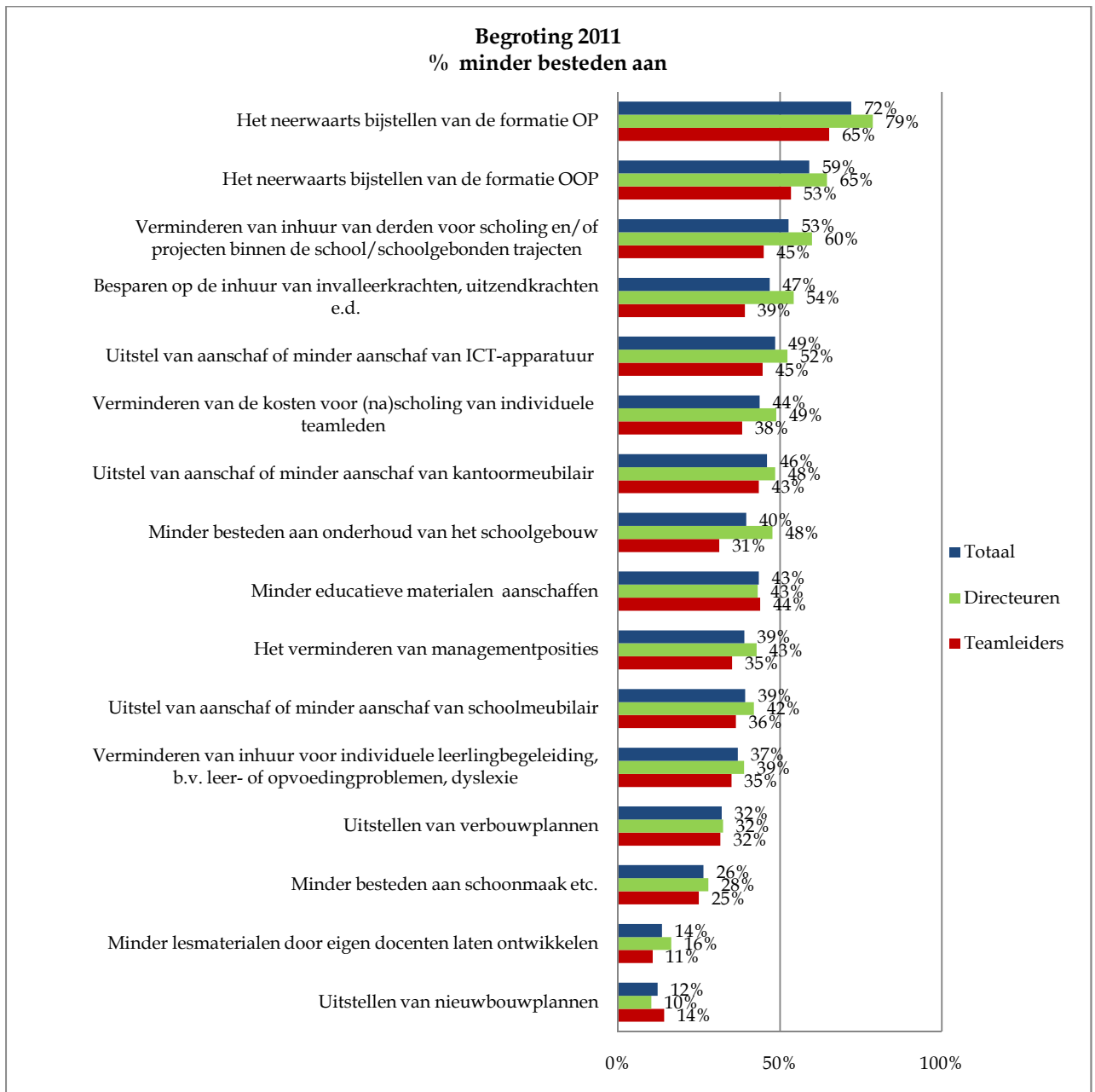
Ook omgekeerd zien we dat ook scholen die *matig* bezuinigen aangeven dat de overheidsmaatregelen ertoe leiden dat het eigen vermogen *in sterke mate* zal worden aangesproken. Van de bovenschools managers van scholen die in 2011 *matig* bezuinigen geeft 38% aan dat het eigen vermogen in *sterke mate* wordt aangesproken; van de directeuren van scholen die in 2011 *matig* bezuinigen geeft 21% aan dat het eigen vermogen in *sterke mate* wordt aangesproken

5.3 Voortgezet onderwijs

In het primair onderwijs hebben we twee doelgroepen benaderd:

- Directeuren: n = 205
- Teamleiders (vmbo, havo, vwo): n = 193

Als eerste hebben we de respondenten een aantal 'acties' (besparingsopties) voorgelegd en gevraagd in hoeverre deze 'acties' in hun begroting van 2011 van toepassing waren.

In het algemeen valt op dat directeuren iets 'extremer' aangeven in 2011 bezuinigen door te voeren dan de teamleiders.

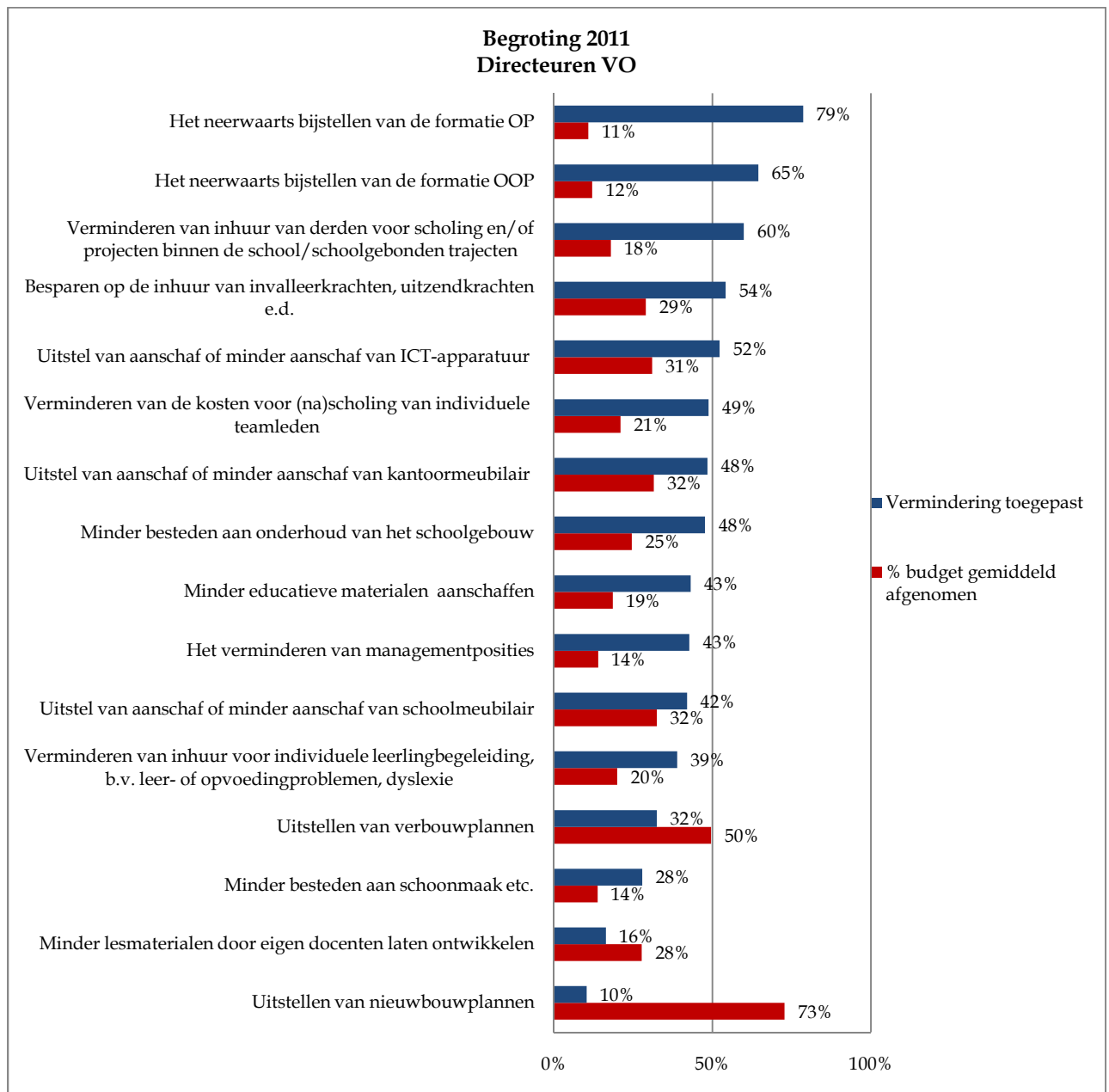
Maar los van de niveauverschillen tussen de verschillende doelgroepen, komen de doelgroepen tot een vergelijkbare volgorde van aspecten waarop in het boekjaar 2011 bezuinigd werd.

De top 5 van acties die van toepassing zijn op het boekjaar van 2011 zijn:

1. Het neerwaarts bijstellen van de formatie OP;
2. Het neerwaarts bijstellen van de formatie OOP;
3. Verminderen van inhuur van derden voor scholing en/of projecten binnen de school/schoolgebonden trajecten;
4. Besparen op de inhuur van invalleerkrachten;
5. Uitstel van aanschaf ICT-apparatuur.

In de volgende grafiek worden de resultaten weergegeven van de directeuren:

- Het % van de directeuren dat de betreffende bezuiniging heeft toegepast;
- Het *gemiddeld* percentage waarmee het budget ten opzichte van het vorig jaar is afgenomen.

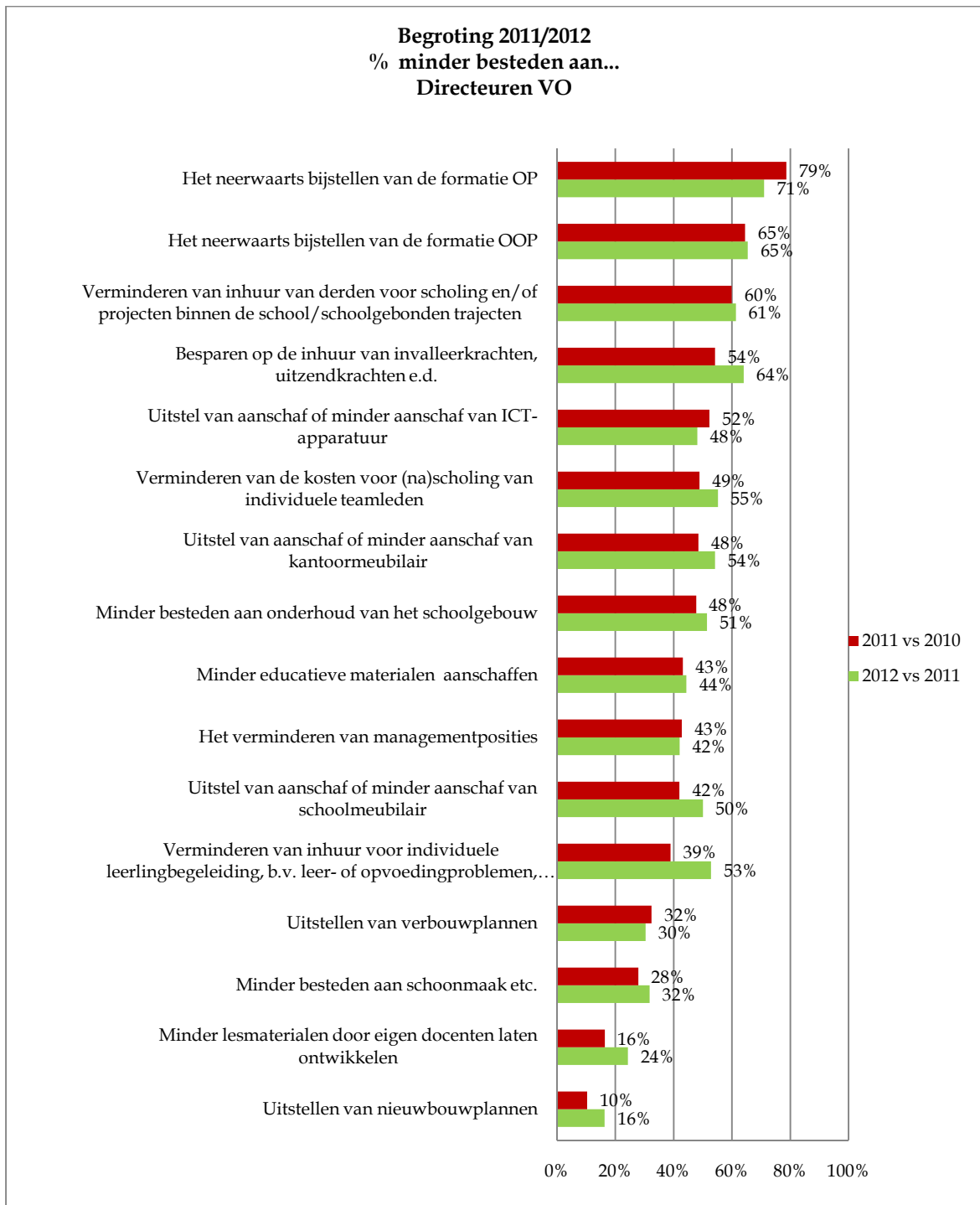
Bijna tweederde van de directeuren die hebben aangegeven dat nieuwbouwplannen worden uitgesteld, geeft aan dat het budget daartoe met 91% - 100% neerwaarts is bijgesteld.

Kijken we naar de top 5 van acties die volgens de directeuren van toepassing waren op het boekjaar van 2011 dan zien we dat:

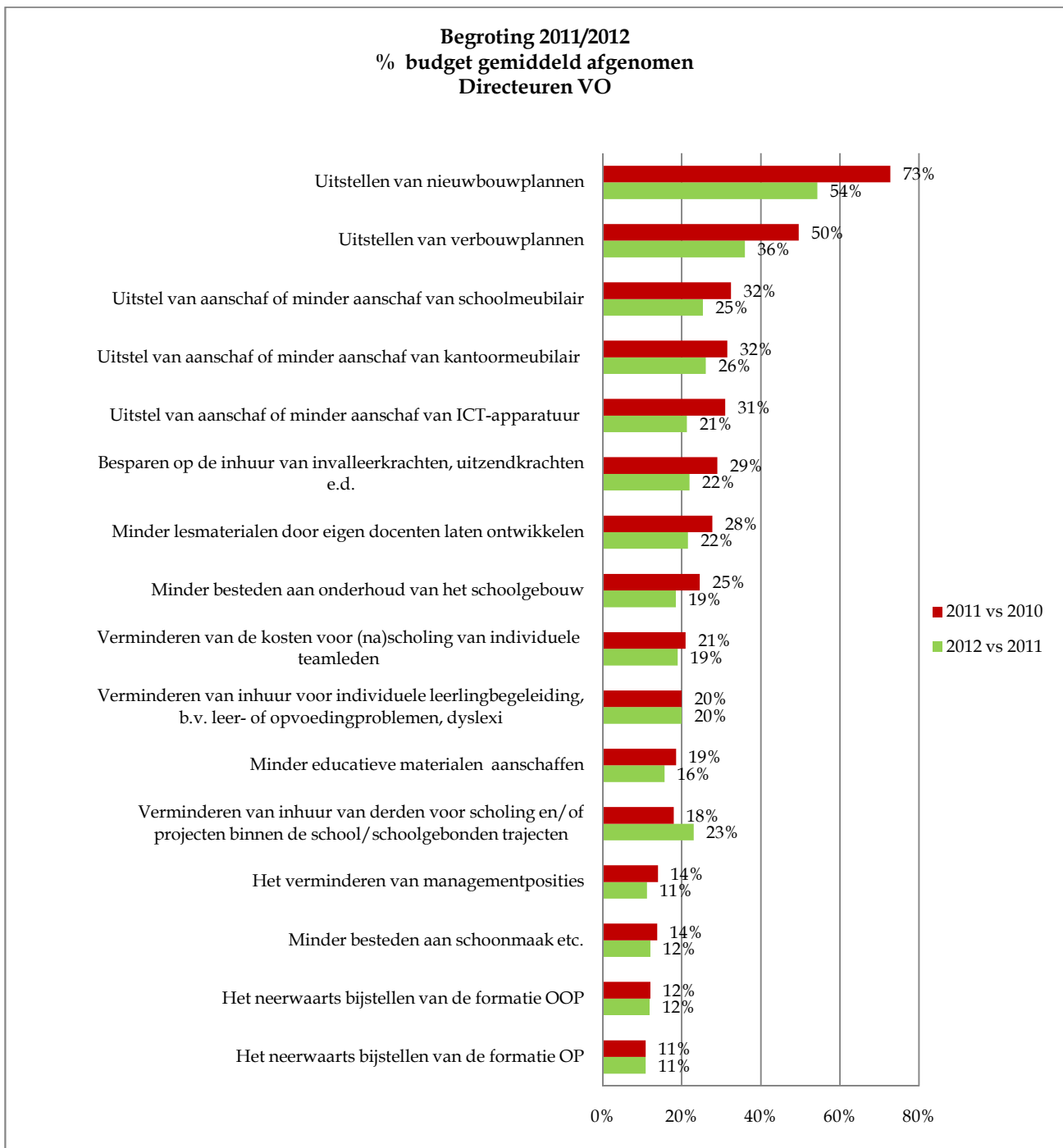
6. 79% van de directeuren heeft aangegeven in het boekjaar 2011 de formatie OP neerwaarts te hebben bijgesteld. Gemiddeld is het budget voor de formatie OP met 11% afgenomen.
7. 65% van de directeuren heeft aangegeven in het boekjaar 2011 de formatie OOP neerwaarts te hebben bijgesteld. Gemiddeld is het budget voor de formatie OOP met 12% afgenomen.
8. 60% van de directeuren heeft aangegeven in het boekjaar 2011 de inhuur van derden voor scholing en/of projecten binnen de school/schoolgebonden trajecten te hebben verminderd. Gemiddeld is het budget voor de inhuur van derden met 18% afgenomen.
9. 54% van de directeuren heeft aangegeven in het boekjaar 2011 op de inhuur van invalleerkrachten te hebben bespaard. Gemiddeld is het budget voor inhuur van invalleerkrachten met 29% afgenomen
10. 52% van de directeuren heeft aangegeven in het boekjaar 2011 de aanschaf van ICT-apparatuur uit te stellen. Gemiddeld is het budget voor aanschaf van ICT-apparatuur met 31% afgenomen

We hebben over het boekjaar 2012 vergelijkbare vragen gesteld.

We zien dat het beeld zoals we dat hiervoor voor 2011 hebben geschetst, ook voor 2012 in gelijke mate geldt.

Kijken we naar het gemiddeld percentage waarmee budgetten naar beneden worden bijgesteld, dan zien we dat in 2011 met name een sterke daling is voorzien van kosten voor nieuwbouwplannen en verbouwplannen.

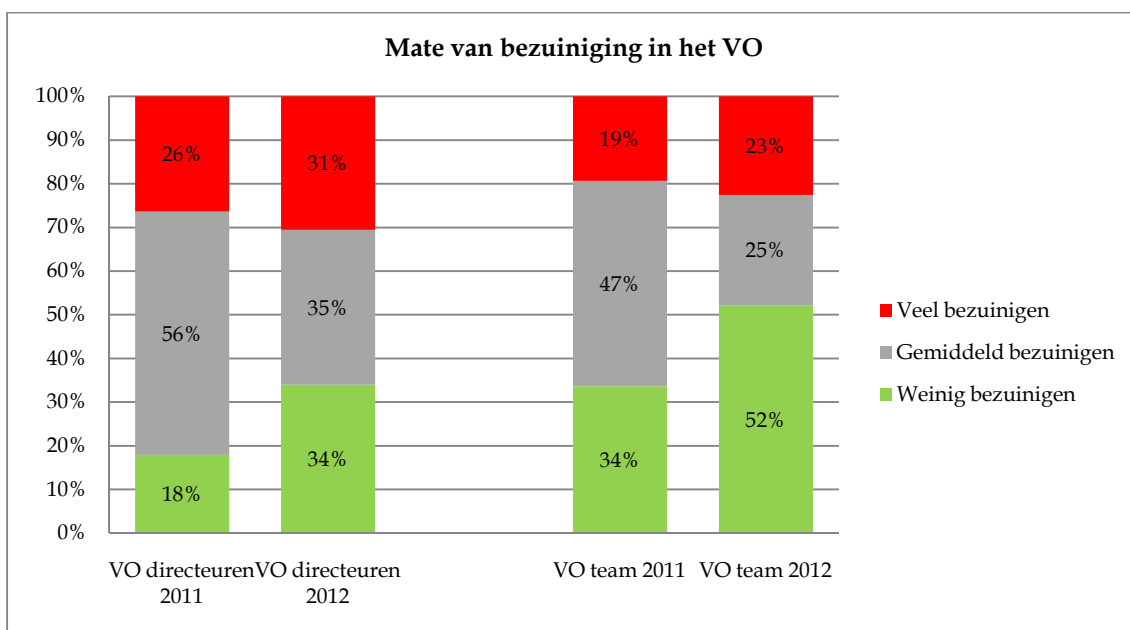
We hebben op basis van de vraag naar de acties waarop scholen hebben bezuinigd een indeling gemaakt naar 'weinig bezuinigen', 'gemiddeld bezuinigen' en 'sterk bezuinigen'.

De basis voor deze indeling vormt het aantal acties (van de 16 die wij hebben voorgelegd) waarop in 2011 werd bezuinigd.

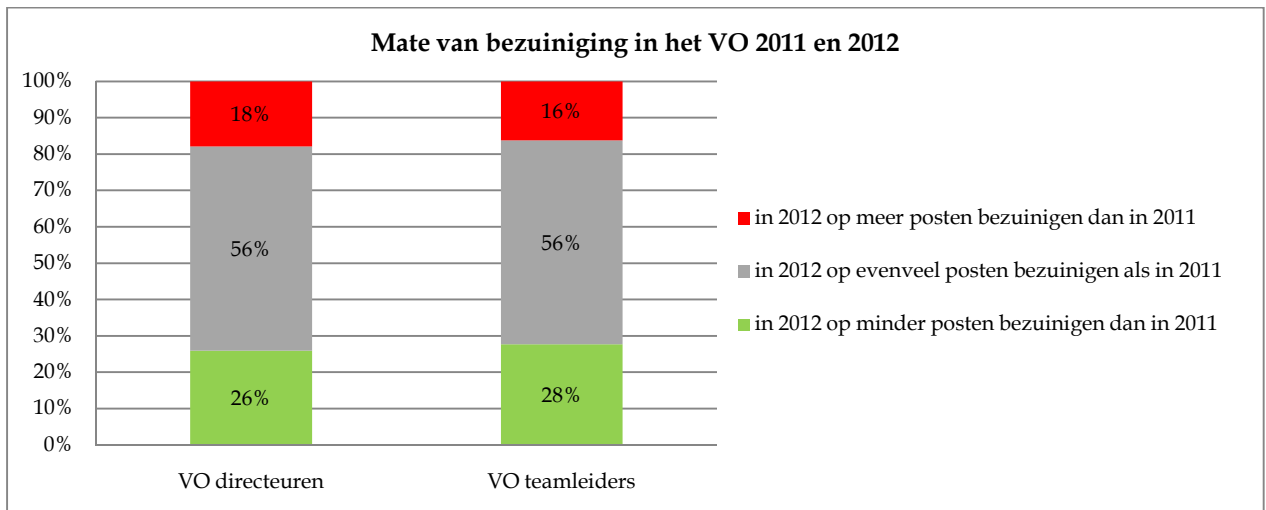
Mate van bezuinigen	Omschrijving
Weinig bezuinigen	Maximaal 3 acties
Gemiddeld bezuinigen	4 - 9 acties
Sterk bezuinigen	10 acties of meer

In onderstaande grafiek is weergegeven de mate van bezuiniging in 2011 (t.o.v. 2010) en in 2012 (t.o.v. 2011) voor de doelgroepen directeuren en teamleiders.

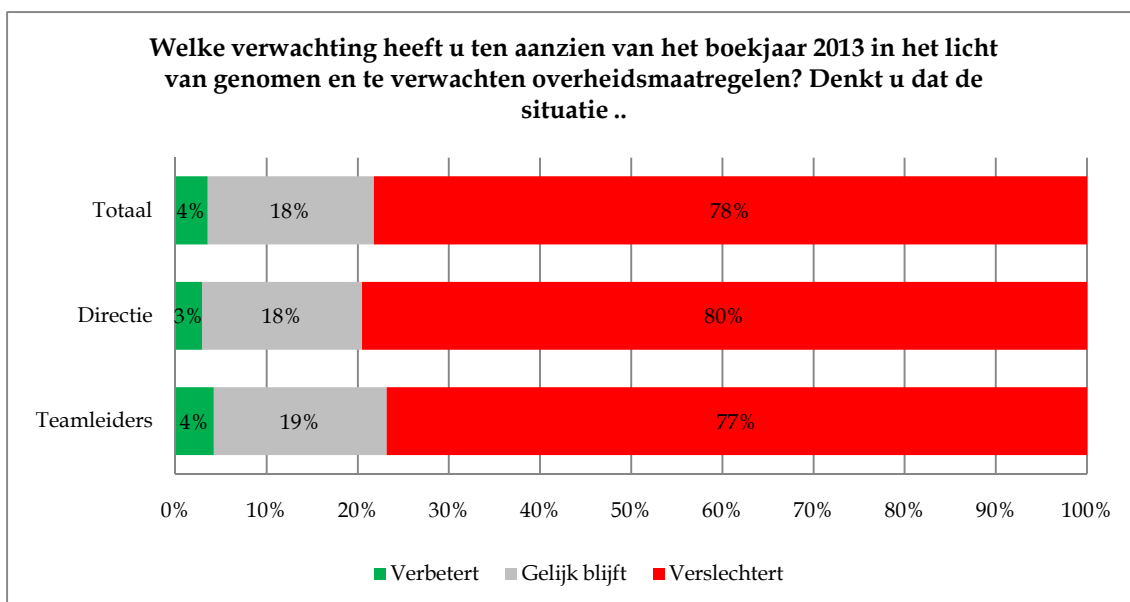
We zien dat er ook in 2012 bij een substantieel deel van de scholen bezuinigd zal worden maar in mindere mate dan in 2011. De teamleiders zijn evenwel wat optimistischer ten aanzien van de bezuinigingen dan de directeuren.

Combineren we de mate van bezuiniging in 2011 en 2012 dan zien we dat op ruim de helft van de scholen in 2012 op evenveel posten bezuinigd zal worden als in 2011; een kwart van de scholen geeft aan in 2012 op minder posten te bezuinigen en een vijfde in 2012 op meer posten.

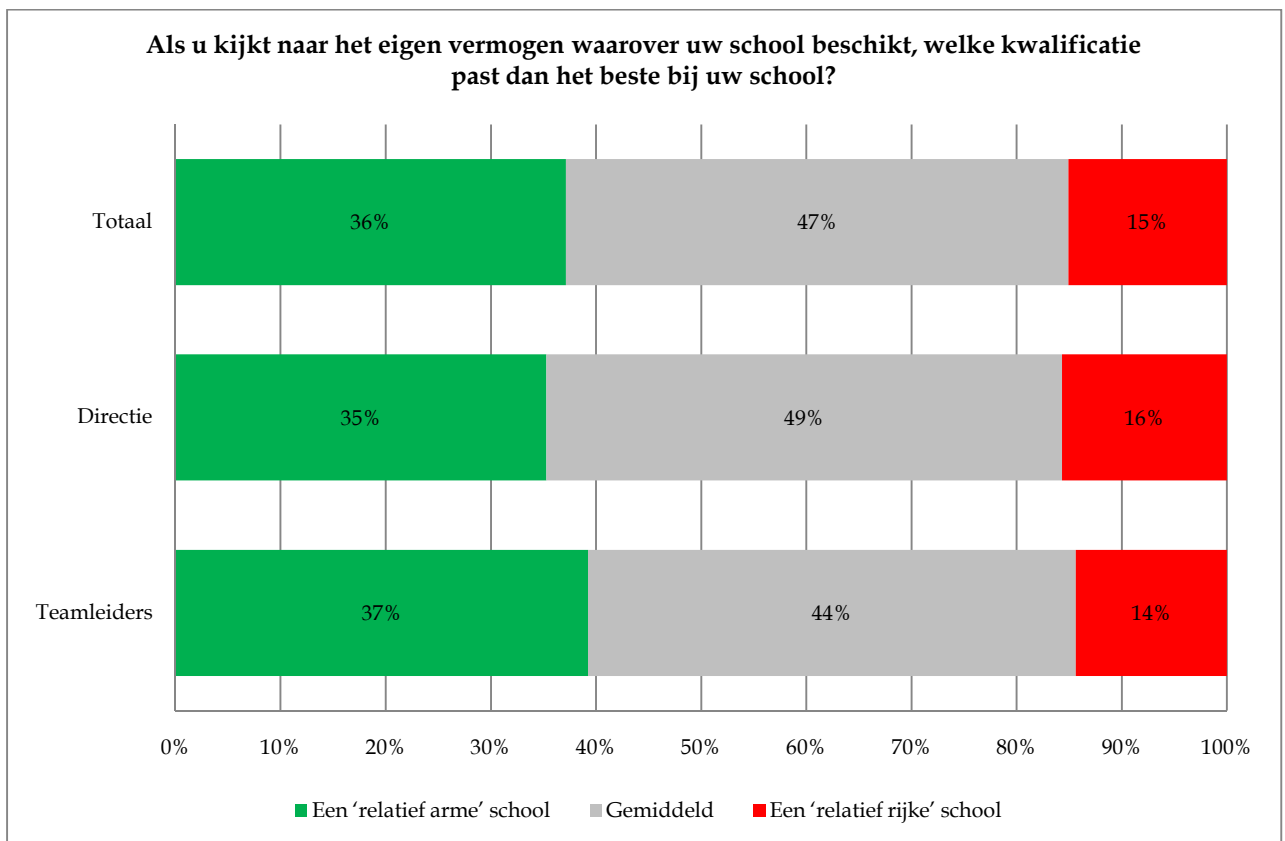

Ruim driekwart van de directeuren en teamleiders verwacht dat de financiële situatie van het onderwijs ook in 2013 zal verslechteren.

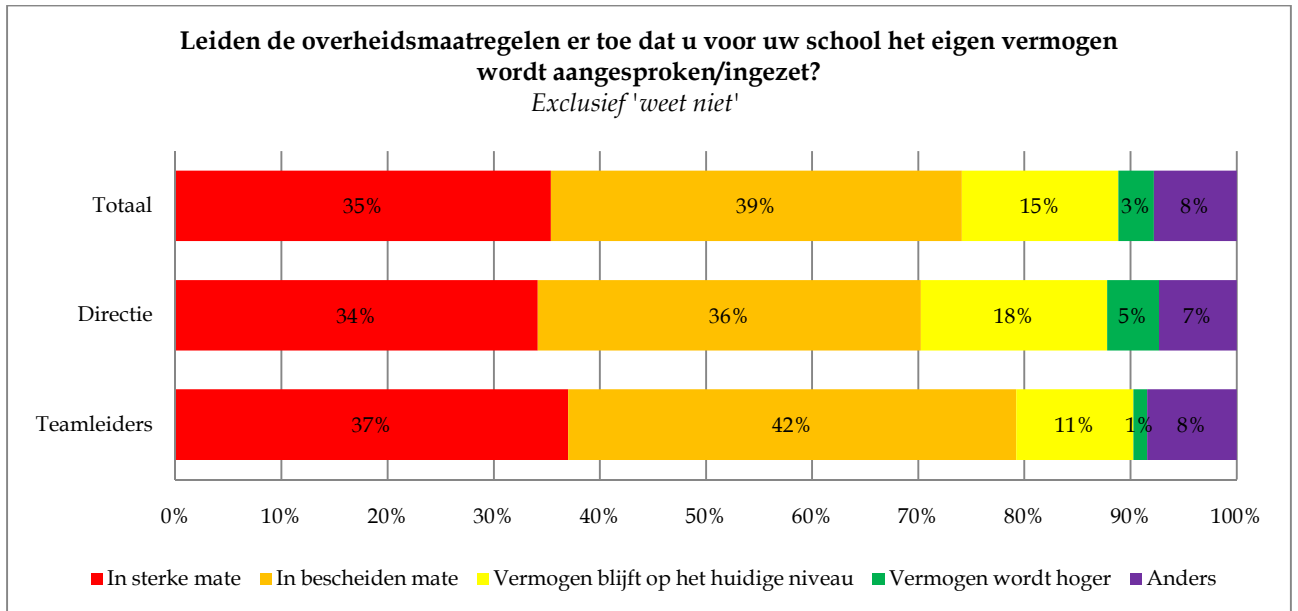

Kenmerken

Ongeveer één op de zeven directeuren en teamleiders geeft aan dat hun school 'relatief rijk is', ongeveer de helft ziet de vermogenspositie van de school als 'gemiddeld' en een derde als 'relatief arm'.

Een derde van de directeuren en teamleiders geeft aan dat door de overheidsmaatregelen hun school in sterke mate het eigen vermogen aanspreekt/inzet; circa tweevijfde in bescheiden mate.

Van bijna een *kwart* van de scholen zal (naar het oordeel van de directeuren) het eigen vermogen minimaal op peil blijven; dat neemt niet weg dat ook die scholen, zij het in wat mindere mate, bezuinigen: 14% van de directeuren van scholen waarbij het vermogen op het huidige peil blijft geeft aan in 2011 sterk te bezuinigen (voor de totale groep is dat 29%).

Ook omgekeerd zien we dat ook scholen die *matig* bezuinigen aangeven dat de overheidsmaatregelen ertoe leiden dat het eigen vermogen *in sterke mate* zal worden aangesproken. Van de directeuren van scholen die in 2011 *matig* bezuinigen geeft 26% aan dat het eigen vermogen *in sterke mate* wordt aangesproken.

5.4 Beschikbare budgetten voor inhuur van externe partijen

We hebben in voorgaande paragrafen geconstateerd dat scholen in het primair en voortgezet onderwijs op tal van zaken in het boekjaar 2011 bezuinigingen hebben doorgevoerd en, in vergelijkbare mate, bezuinigingen in 2012 zullen doorvoeren.

Voor CPS is van belang welke positie ‘inhuur van derden’ in het geheel van bezuinigingsmogelijkheden inneemt.

We hebben de kengetallen op een rij gezet.

Doelgroepen	% neerwaarts bijstellen in 2011	Gemiddeld % budget afgenomen 2011		% neerwaarts bijstellen in 2012	Gemiddeld % budget afgenomen 2012	
		Basis = indien bijgesteld	Basis = totaal ¹		Basis = indien bijgesteld	Basis = totaal ¹
Primair onderwijs						
Bovenschools managers	67%	28%	19%	64%	24%	15%
Directeuren	55%	32%	18%	55%	30%	17%
Intern begeleiders	42%					
Voortgezet onderwijs						
Directeuren	60%	18%	11%	61%	23%	14%
Teamleiders	45%					

Met name in het primair onderwijs zien we dat het budget voor ‘inhuur van derden’ met bijna een vijfde is afgenomen (in 2011) terwijl de verwachting is dat dit in 2012 iets lager zal uitkomen.

In het voortgezet onderwijs is sprake van een afname van 11% waarbij opvalt dat de verwachting is dat dit percentage in 2012 hoger zal uitvallen.

¹ Het totaal percentage werd berekend door het gemiddeld bedrag dat werd bijgesteld te vermenigvuldigen met het aandeel van de doelgroep die de kostenpost neerwaarts heeft bijgesteld. Het totaal % budget gemiddeld afgenomen in 2011 volgens bovenschoolsmanagers komt dan uit op $28\% \times 67\% = 19\%$.

5.5 Profielen

We hebben voor zowel het primair onderwijs als het voortgezet onderwijs een profielanalyse gemaakt waarbij we achtergrondkenmerken van scholen (schoolgrootte, denominatie en regio) hebben afgezet tegen de mate waarin scholen bezuinigen.

Daartoe hebben we de scholen ingedeeld naar 'weinig bezuinigen', 'gemiddeld bezuinigen' en 'sterk bezuinigen'.

De basis voor deze indeling vormt het aantal acties (van de 16 die wij hebben voorgelegd) waarop in 2011 werd bezuinigd.

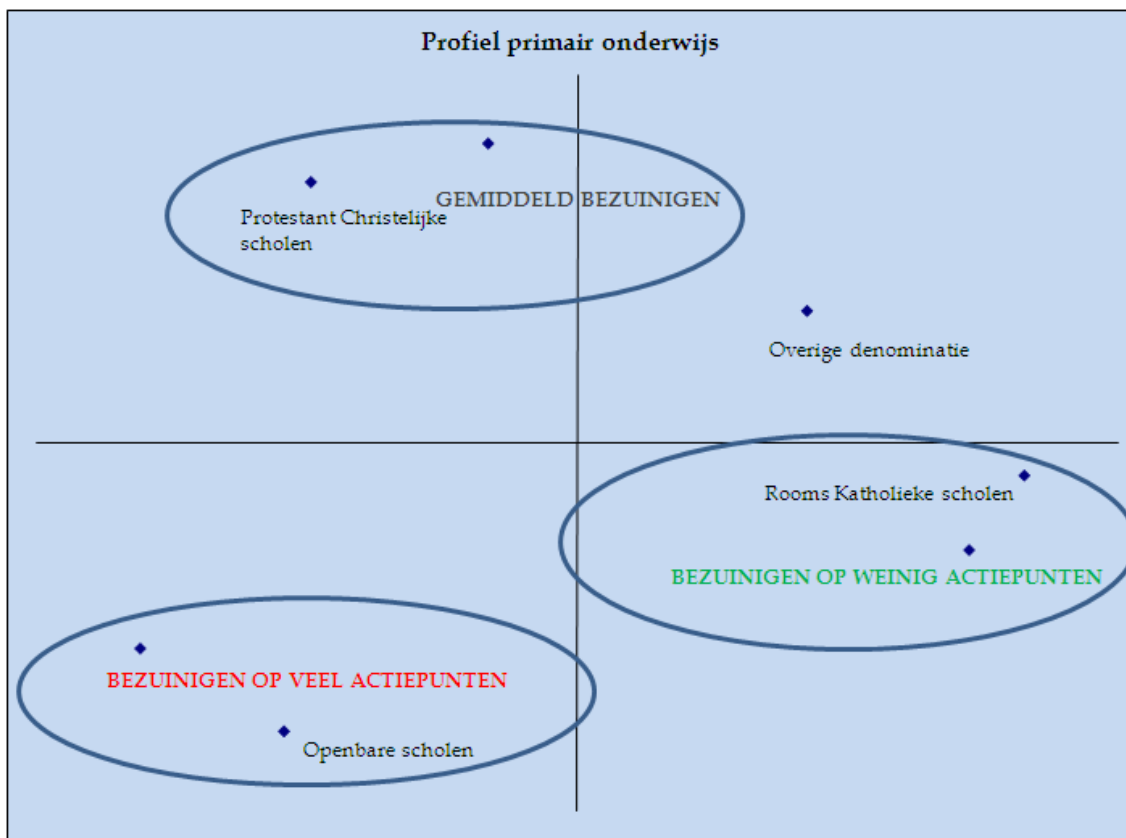
Mate van bezuinigen	Primair Onderwijs	Voortgezet onderwijs
Weinig bezuinigen	Maximaal 3 acties: 28%	Maximaal 3 acties: 28%
Gemiddeld bezuinigen	4 - 8 acties: 45%	4 - 9 acties: 52%
Sterk bezuinigen	9 acties of meer: 27%	10 acties of meer: 23%

Vervolgens hebben we gekeken of er een verband is tussen de mate waarin scholen bezuinigen en enkele achtergrondkenmerken van scholen (denominatie, grootte en regio).

Bij het *primair onderwijs* zien we dat de mate waarin scholen bezuinigen zich alleen onderscheidt naar denominatie. Noch de grootte van de school, noch de regio van de school laat onderscheid zien naar de mate waarin scholen bezuinigen.

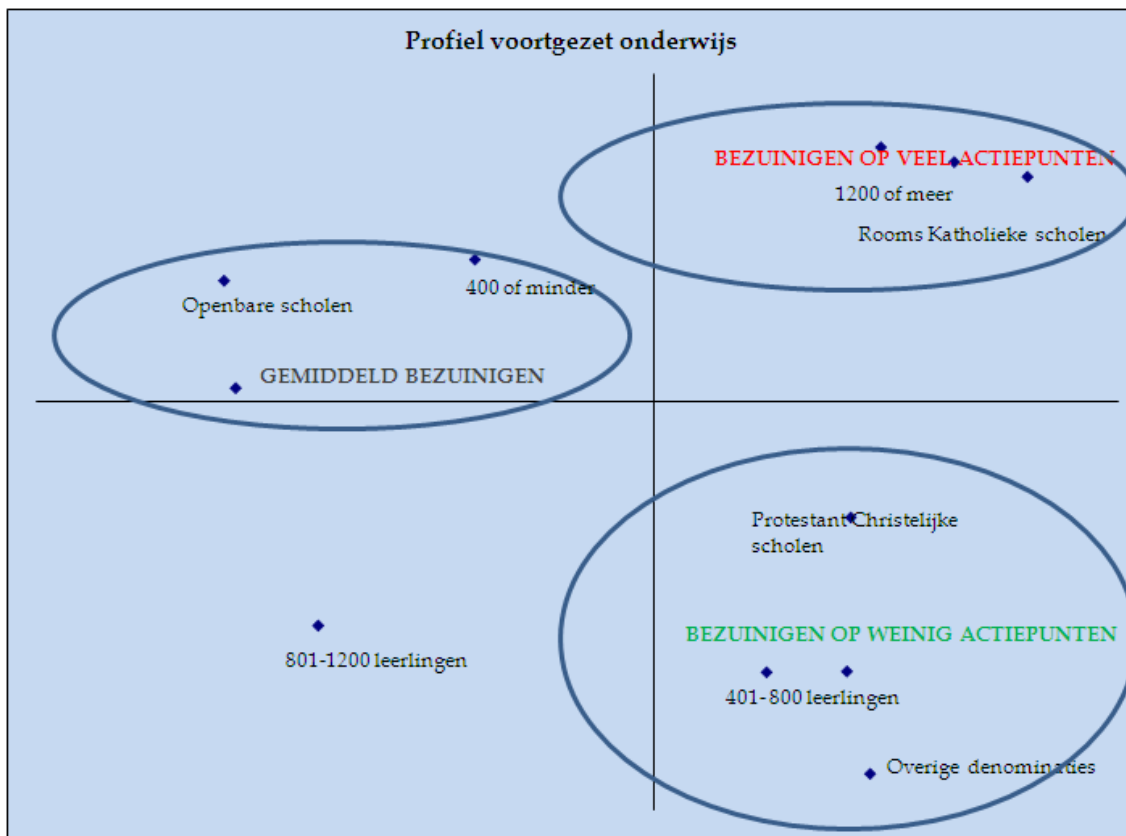
We hebben ook een vraag gesteld naar de financiële positie van scholen (relatief arm, gemiddeld of relatief rijk). Deze variabele correleert hoog met de gemaakte indeling naar veel bezuinigen, gemiddeld bezuinigen en weinig bezuinigen en draagt derhalve niet bij aan de navolgende profielanalyses.

We zien dat openbare scholen meer dan gemiddeld bezuinigen op veel van de voorgelegde acties, Protestant Christelijke scholen bezuinigen 'gemiddeld' en Rooms Katholieke scholen bezuinigen meer dan gemiddeld op weinig van de voorgelegde acties.

Bij het voortgezet onderwijs zien we dat de mate waarin scholen bezuinigen zich onderscheidt naar denominatie en schoolgrootte.

We zien dat Rooms Katholieke scholen meer dan gemiddeld bezuinigen op veel van de voorgelegde acties, openbare scholen bezuinigen 'gemiddeld' en Protestant Christelijke scholen bezuinigen meer dan gemiddeld op weinig van de voorgelegde acties.

Kijken we naar de protestants christelijke scholen dan zien we dat deze scholen in het primair onderwijs 'gemiddeld' bezuinigen en in het voortgezet onderwijs relatief weinig.

We hebben ook gekeken in hoeverre er sprake is van regionale verschillen (provincies) in de mate waarin scholen bezuinigen.

De steekproeven van de onderwijstypen naar doelgroep zijn niet groot genoeg om per analysegroep uitspraken per regio te doen.

We hebben daarom op totaalniveau een analyse gemaakt van de mate waarin scholen in het primair en voortgezet onderwijs in de verschillende provincies bezuinigen.

Met name vallen een aantal provincies op waar in *mindere* mate sterk wordt bezuinigd: Groningen, Drenthe, Utrecht en Noord-Holland.

